

ПРОДУКТОВ БОРД ЗА ЯЙЦА, ПТИЧЕ И ЗАЕШКО МЕСО

Д О К Л А Д

ЗА ДЕЙНОСТТА НА ПРОДУКТОВИЯ БОРД ЗА ЯЙЦА, ПТИЧЕ И ЗАЕШКО МЕСО ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

Производството и търговията с домашни птици в световен мащаб се разви изключително много, особено през последните 10-15 г. През този период консумацията на пилешко месо е значително увеличена в сравнение с другите видове меса, поради факта, че птичето месо се счита за по здравословна и универсална храна, със саравнително по ниска цена.

По дани на ЕК по ниските цени на бройлерите допринесоха за увеличаване на производството на птиче месо в ЕС с 4,4% до 14,4 млн тона .

Това производство е много по динамично през последните няколко години в сравнение с производството на яйца.

Избухването на инфлуенца вероятно ще понижи темпото на производство като се очаква този ръст да се понижи до 1 %.

Предвижда се световното търсене на птиче месо да остане силно но с значително намаляващ темп .

Може да продължи повишаващото се търсене от Близкия Изток , Южна Африка и Азия през следващите години. Независимо от някои глобални негативни събития в предходните две-три години потреблението на птиче месо в е ЕС също нарастна до 4 % спрямо 2015 г. и на глава от населението е 23,7 кг.

Производството на бели меса (птиче и заешко месо) у нас също бележи ръст през 2018 г. , като птичето месо по предварителни дани е завишено с около 5,7%.

Глобалните събития през последните 3 години след 2015 г. като: ембаргото в Русия, бежанската криза, кризата в Гърция, нестабилни пазари , епидемията от птичи грип дадоха своя негативен отпечатък върху развитието

на птицевъдството и производството на бели меса не само в България но и в страните от ЕС.

Независимо от това, че птицевъдството е един от най интензивните сектори в животновъдството, с високо ефективно развито промишлено производство, епидемията от високопатогенната инфлуенца H5N8 по птиците създаде сериозни проблеми, като се разпространи бързо в цяла Европа.

Тази широко мащабна епизоотия нанесе огромни загуби на птицевъдния бизнес, които не са компенсирани напълно, а огнища продължават да избухват и през тази година, както в Северна така и в Южна България.

В тази връзка Продуктов борд с писмо до генералния директор на БАБХ направи предложение за съдействие относно ограничаване огнищата на инфлуенца H5N8 за създаване на съвместни комисии на регионално ниво БАБХ с представители на Борда.

Проблем през 2018 г. се оказа унищожаването на труповете на умрелите птици в екирисажите, което доведе до провеждане на неекологични мерки в някои предприятия. Принудително са унищожени стотици хиляди патици, кокошки носачки, подрастващи родители за бройлери. Във връзка с прилагане на рестриктивни мерки, наложени заради съседни ферми засегати от птичи грип, пострадаха ферми за патици и бройлери.

Затруднения възникват с клането и реализацията на кокошките носачки както и големия внос на птиче месо и яйца за консумация.

Независимо от редицата трудности и проблеми възникнали при птицепроизводството и птицепереработката следва да подчертаем, че през този период имаше и положителни фактори, които съдействаха за подпомагане по нататъшното развитие на птицевъдството, като по ниските цени на фуражите и стартиралата държавна помощ за хумано отношение към птиците и помоща по програмата за развитие на селските райони.

Преките загуби , щетите и пропуснатите ползи не са компенсирани , а само частично.

Независимо от създадения голям проблем за птицевъдното производство, включително проблема с фибронил по предварителни данни птицевъдството приключи през 2018 г. общо взето със задоволителни производствени резултати, но това няма как да не се отрази и на резултатите през 2019 г.

По предварителни данни на Агростатистика към МЗХГ през 2018 г. производството на птиче , заешко месо и субпродукти в кланиците е 114 879 т. кл. тегло, или е с 10,5 % повече от предходната година .

Наблюдава се увеличение на общия брой заклани птици в кланиците с (10,9 %), но едновременно с това има намаление на средното живо тегло на бройлерите с около 1% спрямо 2017 г.(2,218 кг).

Около 75,9% от общия промишлен месодобив е от пилета бройлери (87 276,8 т кл. тегло), а от патици 20,1 % , което е с 1,3 % повече от 2017 г. Промисленото производство на месо и субпродукти от патици (отглеждани основно за уговяване и получаване на угоен черен дроб) е с около 11,8 % повече (23101 кл.т.) в сравнение с предходната 2017 г.

Общо добитото птиче месо с това от стопанствата (1932 кл т) по данни на Агрозистатистика е 116811 т кл тегло или с 9,2 % повече от 2017 г.

Агрозистатистическата информация към 31.12.2018 г. показва , че общия брой на птиците на 31.01.2018 г. е (15,5 млн бр.), което е с 5,2 % повече спрямо същия период на предходната година.

Увеличението на пилетата за месо е с 16 % , а при гъските и патиците е съответно с 18,8 и 15,5% по малко спрямо 2017 г.

Увеличен е броя на кокошките носачки и подрастващите стокови носачки с 0,8 % до 6,951 млн броя. От тях 4 686 броя са стокови носачки 951 хил. броя са родители и 1314 млн броя са подрастващите . В птицефермите с 10 хил и повече кокошки носачки и подрастващи се отглеждат 84,9 % от птиците или 5,9 млн броя.

Прави впечатление, че общия брой на птиците намалява през последните три години в определени статистически райони ,като във Североизточен с 14 % , Югозападен с 4,8% и в Южен централен с 19 %.

От общо реализираните еднодневни пилета от люпилните през 2018 г. (80672 хил бр.) – 96,3 % са за пилета за месо и само 3,7% от реализираните са сексирани женски пилета.

Общия брой пилетата за месо отглеждани в стопанствата в началото на 2018 г. е 5966 хил. броя.

Намален е броя на стопанствата отглеждащи кокошки и ярки е до 99 броя . Около 60% от кокошките носачки се отглеждат в северните райони на страната .

Стопанствата и фермите отглеждащи пилета за месо с над 100 хил. бр. представляват 55% от общия брой пилетата за месо, като 80% от тях се отглеждат в северните райони .

В началото на 2018 г. броят на кокошките носачки и ярките е 6898 хил.бр., от които 32,1 % са стокови носачки и 17,63 % са разплодни носачки и останалите са подрастващи за родители. В производствената структура на птиците, пилетата за месо са 40,43 % , носачките и родителските форми – 44,06 % , пуйките 2,03 % , патиците 11,2 % , гъските 1,08 % и другите видове птици са 1,2 % . Общия брой на стопанствата отглеждащи пилета за месо в началото на 2018 г. са 201, от които 86 бр. отглеждат до 200 бр. пилета за месо и принципно не са пазарно ориентирани. Стопанствата отглеждащи пилета бройлери са намаляли с 59,2% от които само 13 броя отглеждат над 100 хил

броя птици. От общо произведеното птиче месо по дани на Агростатистика около (117 хил т клт), само около 1,65 % се произвежда в стопанствата 1932 тона.

Стопантсвата и фермите отглеждащи над 100 хил. броя птици са увеличили броя си със 17,3 % и достигат 6794 хил. броя.

В яйценосното направление, се наблюдава намаление общо с 14,6 % , като в стопанства от 100 до 10 хил. броя птиците са намаляли с 14% а тези отглеждащи от 10 хил до 100 и над 100 хил с 25,9%.

Тенденциите от последните няколко години са за запазване на броя на кокошките носачки около тези през 2016 г. По данни на БАБХ , стопанства с над 10 хил бр. носачки и ярки са вече 179 бр. , а тези с над 100 хил. бр. са 18 броя с 4316 хил. бр кокошки и подрастващи.

Наблюдава се увеличение на общия капацитет за отглеждане на птици с 3,5 % .

Запазена е структурата от 2015 г и 2016 г. ,като 52,3% от стопанствата отглеждат кокошките носачки в уголемени клетъчни системи, 44,3 % са на подово отглеждане и 2,9 % на свободно отглеждане .

Общото производство на яйца за 2018 г. е 1298425 хил бр. (с 2,1% по малко от предходната година) по дани на Агростатистика . От тях 127354 хил броя са кокоши яйца . От кокошите яйца 108950 хил бр. са заложили за инкубация , като 85,4 % са за производство на бройлери (100666 млн. броя), а за производство на кокошки носачки за яйца 7500 хил. бр.

От общо заложените яйца за инкубация (117938 х броя) са 7,4 % от патици .

Производството на яйца за консумация е 192829 хил. бр. , а на яйца за люпене 233077 хил. бр., което е с 2,1 % по малко спрямо 2017 г . Яйцата за консумация са 85,6% от всички яйца. Яйцата от патици намаляват с 36,9 % и достигат 6213 хил. броя.

Очаква се производството на яйца през 2019 г. да се стабилизира - както на общия брой яйца , така и яйцата за люпене.

За нуждите на птицевъдството в страната ежегодно се внасят родителски форми и стокови пилета яйценосно направление от високопродуктивни хибриди от водещи световни фирми в сектора.

Вносът на оплодени яйца за инкубация от водоплаващи птици е с около 17,7 % , по малко спрямо предходната година, достигайки 2859 хил. бр. от патици. Вноса на яйца за люпене от патици е изцяло от страни на ЕС. Вноса им се осъществява от Белгия, Унгария и Франция .

Намален е вноса на пресни яйца за консумация с 3,5% спрямо 2017 г. (83378 хил бр.).

Вносът на месо и карантии от домашни птици по предварителни данни на Агростатистика през 2018 г е с 0,5 % по малко от 2017 г. Вноса е осъществен на 99,6 % от страни в ЕС и само 0,4% от трети страни .

Вноса на месо и карантии от пуйки с 12,6% по малко спрямо 2017 г., като и вноса от месо и карантии от патици е 328 т т.е. с 41,4 % повече спрямо 2017 г.

Вноса на месо и карантии от гъски е 41,4 т. , което е с 52,2% повече спрямо през 2017 г. Този внос е изцяло от страните на Европейския съюз.

Предварителните данни за 2018 г. показват леко увеличение на общия вноса на птиче месо и карантии от петли и кокошки с 0,4% % от предходната година и е 103421,8 т от които само 448 т от трети страни.

Износа на месо от домашни птици общо по предварителни данни за 2018 г. е 46031,9 т. , което е с 4,5% % повече спрямо 2017 г. , а само месото от кокошки вид е 31713, т , което е с 4,4% повече от предходната година.

Около 92,06 % от износа е за страни от ЕС, най - вече за Румъния, Гърция , Сърбия и Франция. Износа на месо и карантии от патици е увеличен с 8,2 % спрямо 2017 г и е 13301,2 .

Износа на угоен черен дроб от патици е с 1,5 % повече спрямо предходната година и е 3469 т. Този износ би могъл да бъде повече, но голяма част от патиците са унищожени в следствие на широко мащабната разразила се инфлуенца H5N8.

Българските продукти притежават необходимите вкусови качества, и маркетингови параметри и се приемат добре на тези пазари.

Износа на яйца за консумация , е увеличен с 4,8 % в сравнение с 2017 г.(168193 хил. бр.), а износа на кокошки яйца за инкубация е намалял с 5,1% .

На основание на предварителните данни на Агростатистика се предвижда вътрешното потребление на птиче месо за 2018г. да бъде около 180941,8 х. тона, което е с 5,96% повече спрямо предходната година, а консумацията на глава от населението при 7,150 млн. се очаква да бъде около 24,42 кг.

Вътрешното потребление на яйца за консумация (с черупка) се предвижда да бъде около 1008014 хил бр. или около 140,9 бр. яйца на лице от домакинствата.

Агростатистическата информация за зайцевъдното производство вече няколко години липсва. Не се извършва преброяване на фермите и стопанствата отглеждащи зайци и няма точна информация, както за общия брой на зайците така и на тези от основните стада. Информация за стопанствата постъпва само от регистрирани като зезмеделски производители по Наредба № 3 и от двата института в Стара Загора и Костинброд, в които се намира националният генофонд внесен през 2002 г. от Италия.

Съгласно регистрацията на отглеждащите зайци, производители на заешко месо по предварителни данни на Областните служби (Земеделие, храни и гори) към края на 2017 г. общо регистрираните зайци са около 123051 бр. а на зайкините майки 54193 бр. и други категории зайци около 68858 бр.

През 2010 г. при преброяване на стопанствата, броя на зайците са били 297124 , а броя на стопанствата в които се отглеждат зайци са били 24704 бр., в които зайкините са били 144873. По експертна оценка се е запазил броя на стопанствата от 2013 г. както и зайкините майки около 68 хил. от основните регистрирани породи.

Наложително е зайцевъдството да бъде включено в агростатистиката на МЗХГ, като се извършва преброяване на фермите и стопанствата , катко и броя на зайкините майки и мъжките разплодници по породи и подрастващи зайчета, отглеждани за пазара и за разплод.

За да се получи ясна представа е наложително да се започне целенасочена развѣдна дейност в зайцевъдството, както и да се използват положителните страни на този сектор. Нужна е помоща на държавата в тази насока. Направено е предложение от Борда до МЗХГ за включване на зайцевъдството в преброяването за получаване на актуална информация . Писмен отговор не е получен, но беше ни обяснено , че за сега няма средства за осъществяване на преброяването .

Производството на заешко месо трудно може да се прогнозира, поради факта, че минимална част отива на пазара чрез кланиците (около 2,2 - 2,4%) като по експертна оценка част от производството и реализацията за пазара е консумирано в заведенията за обществено хранене, детски градини и преработено за консерви , като същото се движи около 4660 т. живо тегло (2990 т. кл. тегло).

Зайцевъдният сектор е раздробен в малки стопанства без да може да се използва пазарната ниша и създаването на условия за препитаване на голяма част от зайцевъдите. Положителното е това ,че има напредък в действията на зайцевъдната асоциация, която защити селекционната програма за двете основни породи за развитие на бройлерното зайцевъдство и вече има разрешение за извършване на селекционна дейност за срок от 10 г.

На пазара в настоящия момент основно се продава вносно заешко месо, което до голяма степен не покрива изискванията на ЕС, относно информация, опаковка, етикетирание.

За периода (2010г. – 2018 г.) въпреки усилията на Продуктов борд и Национална зайцевъдна асоциация, не се създаде необходимата организация за обединяване на зайцевъдите производители в групи производители. Те не можаха да използват мярката към ДФ “Земеделие “ за реконструиране на

фермите си за по успешна реализация на продукцията си, за създаване на кланични цехове, както и на подвижни кланници.

До днес стои открит този въпрос и се надяваме, че новото ръководството на Зайцевъдната асоциация ще се заеме със сериозни действия на централно и регионално ниво докато все още може да се структурира (организира и реорганизира) сектора за да стане от любителски в пазарен сектор.

От анализа на секторите (птици и зайци) може да се направи извода, че въпреки икономическите и финансови трудности в предходните няколко години, голяма част от птицевъдните ферми успяха да се спряват и да пренастроят своето производство съгласно изискванията на законодателството и регламентите на ЕС. Зайцевъдството предстои да се структурира и реформира, като се увеличи броя на по едрите зайцепроизводители и се превърне в пазарно ориентиран сектор. Нужна е подкрепата от страна на държавата. До сега този сектор не е получавал никакви държавни помощи за да може да стартира като сектор с бъдеще.

Търсейки пътища и ниши за експорт на международните пазари птицевъдното производство успя да се наложи с доброто качество на продукцията и като добър партньор на ЕС.

В заключение, следва да подчертаем, че постигнатите резултати през 2018 г., са далеч под възможностите на двата сектора, за което състояние има обективни причини. Преди всичко следва да преодолеем основните проблеми, като засилим контрола върху производството и качеството на продукцията, по добър мениджмънт и маркетинг, налагане на продуктите на вътрешните и външните пазари, борба с нерегламентирания внос, сивия сектор и връщане на загубените пазари, следствие ембаргото в Русия и войната в Сирия. Наложителни са насатойчиви контакти с държавните институции за отстояване интересите на производителите.

II. ОРГАНИЗАЦИОННО СТРУКТУРНА ДЕЙНОСТ.

Последните три четири години се оказаха критични както за дейността на Продуктовия борд, така и за състоянието в което се намира Борда сега. Това е в следствие от редицата негативни фактори оказали влияние върху възможностите за по нататъшна дейност на част от фирмите и фермите от секторите птици и зайци.

Епидемията на високо патогена инфлуенца H5N8 от (птичи грип) през 2016-2018 г. обхвана малки и големи ферми и стопанства с кокошки носачки, подрастващи за родители на бройлери, патици както и голям брой фирми обявени в несъстоятелност и преустановили дейността си оставиха своя отпечатък върху дейността, числения състав и структурата на Продуктовия борд за яйца птиче и заешко месо.

През тези тринадесет години от създаването на Продуктовия борд неколkokратно се променя структурата и числения му състав, в зависимост от състоянието на секторите птици и зайци, тяхното развитие и възможностите им да отговорят на изискванията на Европейските регламенти и директиви.

От учередяването на Борда през 2006 г. от 40 броя юридически и физически лица от които 5 неправителствени организации, 26 Юридически лица, 2 броя Институт, 1 Университет и 6 броя земеделски производители и физически лица, до 2009 г., численият му състав нарастна до 66 бр. членове, с 4 регионални представители, които участваха във всички мероприятия и проекти провеждани от Борда, както и в регионалните срещи осъществявани от МЗХГ.

След този период до 2014 г. числеността е намаляла с 18 ЮЛ, които са преустановили или свели до минимум дейността си, от които 2 неправителствени организации (една птицевъдна и една зайцевъдна), което е причина за прекратеното им членство.

От 2014 г. до 2016 г. се запази числеността от 48 броя, като през този период има изключен 1 член, 2 починали и са приети 3 броя физически лица.

Към 01.01.2017 г. числеността на Борда остава 48 члена, като структурата на Продуктовия борд се състои от: три неправителствени браншови организации, 31 юридически и 14 физически лица и земеделски производители. Част от членовете на Борда отпаднаха но в същото време се допълниха от нови хора, които са започнали своя бизнес на по късен етап.

За съжаление през 2018 г. се промени в отрицателна посока както числеността на членовете на Борда така и структурата му. От 48 членове през 2017 г., през 2018 г. останаха 40 броя от които 3 неправителствени организации, 1 институт, 1 университет, 25 броя юридически лица и 16 броя физически лица. От създаването на Продуктов борд до 2018 г. участваха 3-ма представители на държавата в Управителния съвет. След този период участието на представителите от Министерство на финансите на МЗХГ и Министерство на икономика и енергетика преустановиха участието си поради обективни причини а именно: г-жа Велкова –МФ беше назначена за зам. министър, г-жа Бегова – МИЕ излезе по майчинство за три години, а МЗХГ не ни предостави друг член в УС на мястото на пенсиониралата се г-жа Кръстева.

Допълниха се /разшириха/ функциите и дейността на Продуктовия борд , като към консултантско информационната дейност се включиха иновативни технологии .Обнови се Управителния и контролния съвет с нови млади специалисти , които биха могли да внесат нови идеи за ефективно функциониране на Борда и за практическо изпълнение на иновациите в секторите птици и зайци. От 2016 до 2018 г. като нова иновативна технология при хранене на птиците приехме включване на Амарантус. Следваше да бъде заложено опитно и включено брашно от Амарантус с различен процент на участие при различните направления и групи птици, като заместител на протеина в зависимост от изискванията при хранене на бройлери, носачки или подрастващи родители. За съжаление не беше набавена достатъчна суровина за брашно, което да замести соевия шрот, включително за опитните групи, поради което не се осъществи прилагането на тази иновация.

Този въпрос вероятно ще отпадне поради факта, че не се организира производството на Амарантус, а от там и нужното количество за производство на комбинирани фуражи за птици.

На заседание на Управителния съвет на Продуктовия борд, след годишното събрание за 2017 г.(през м. май 2018 г), беше актуализиран състава на информационно обучителния и консултантски център, с координатор проф. Митко Лалев, чиито състав вече е от 16 члена , от които 2 броя доценти , 4 броя професори и 10 експерти от двата бранша (птици и зайци) .

Наложи се новата актуализация на числеността и структурата на работните комисии към Управителния съвет да аабъде съобразена както по сектори така и по направления, като останаха 4 комисии но с променен състав а именно:

- комисия по разработване и актуализация на законодателни разпоредби , програми и стратегии – председател на комисията г-жа Христина Цветкова и членове – проф.Митко Лалев, доц.Димитрина Алексиева , проф.Димитър Белоречков, проф.Борис Стоименов, проф. Магдалена Облакова , проф. Стайка Лалева.

- комисия за контрол и подпомагане в сектор «птиче месо» - председател на комисията г-н Иван Ангелов Ангелов и членове - Любомир Лозанов , проф. Митко Лалев , Илонка Аврамова , Николай Николов и Димитър Бояджиев .

- комисия за контрол и подпомагане в сектор «яйца» - председател Иван Георгиев Иванов, Димитър Белоречков, Адриана Павлова, Митко Лалев.

- комисия за контрол и подпомагане в сектор «зайци» с председател проф. Стайка Лалева и членове - Огнян Викторов, Асен Върбанов, Христина Цветкова, Антоанета Георгиева.

В комисиите се взе решение да се извършва анализ на състоянието на секторите, като УС на Борда предприеме конкретни мерки и действия за решаване на възникналите проблеми.

Анализ на състоянието на секторите през 2018 г. се направи единствено с доклада на УС за годишното събрание. Комисиите се реформираха с изключение на комисията за контрол и подпомагане в сектора яйца. За съжаление комисиите не изиграха своята роля, като не постъпиха никакви предложения за разглеждане и решения по актуални въпрос, с изключение на предложение за изменение и допълнение на Наредба №1 /2008 и №32/2006 г.

След последната пререгистрацията на Борда през м. юни 2016 г., Управителният съвет е от 16 члена, с участието на представители от всички браншове и направления и двама представители на държавата. В края на 2017 г. с писмо до УС беше депозирана оставката на г-жа Валерия Велева член на УС от Министерство на финансите, поради преминаването и в длъжност в Зам. Министър на МФ. В заседание на УС се реши да отпадне участието в Управителния съвет на Борда представителството на държавата, което следва да се гласува на годишното събрание за 2018 година. Във връзка с това беше извършена корекция на Устава и утвърдена от УС и годишното събрание през 2018 г. Необходима е нова регистрация на Борда предвид на това, че изтича през месец май мандата на УС.

УС през 2018г. се обнови с четири нови членове, а в контролния съвет бяха избрани 3 ма нови членове. На настоящето събрание за 2018 г. следва да се направи нова актуализация на управителните органи.

Регионалните структури на Продуктовия борд, не бяха осъществени от 2009 г. до 2018 г., и не можаха да бъдат структурирани поради липса на средства за функционирането им. Освен подържането на 4 бр. обучени експерти на Борда, с цел участие в контрола на качеството и при провеждане на мероприятия на регионално ниво, съвместно с държавните органи, не бяха използвани други кадри на борда.

В тази връзка експертите бяха включени в опреснителни курсове през 2018 г. съгласно Наредбите № 1 /2008 и 0 32/2006 г. за яйца и птиче месо, изменяни и допълвани многократно за този период от 12 години.

Продуктовия борд ще продължи да осъществява обучението на окачествители на яйца за конумация и на птиче месо, разфасовки, заготовки и субпродукти на централно и регионално ниво съгласно наредба № 1/ 2008 г. изменена и допълнена от 18.12.2015 г. и Наредба № 32/2010 г., изменена и допълнена няколкократно с последни изменения през юли 2014 г. Продуктовия борд осъществи обучението на курсисти за окачествители на яйца за консумация и на птиче месо, разфасовки, заготовки и субпродукти в

два курса през 2018 г. като в същото време проведе и опреснителни курсове на окачествители завършили преди повече от 5 години .

Наложително е организирането на регулярни опреснителни курсове на окачествители във връзка със Законодателните промени и съответните регламенти за периода 2006-2018 г..

След 2013 г., с промяната на Наредба № 1/2008 г. Борда не участва в контролната дейност върху окачествяване и предлагане на пазара на яйца за консумация, съвместно с представителите на държавния контролен орган (БАБХ) . Отпаднаха и проверките от страна на МЗХГ, като орган осъществяващ надзор върху контрола на качеството на яйцата и изискванията за предлагането им на пазара. Голяма част от проверките се осъществяват документално, а не по същество съгласно Наредбата. По този начин не може да се гарантира качеството както и изискванията на регламент Rg617/2008 г. за определяне на подробни правила за прилагане на Rg1234 по отношение стандартите за търговия с яйца за люпене и пилета от домашни птици, отглеждани от птицеферми.

До сега не са осигурени бюджетни средства за командировки на обучените експерти представители на ПБ за контрол на качеството на яйцата и птичето месо, което е основна причина за не участие на Борда в контролната дейност.

Бюджетни средства бяха осигурени през първите две години от функционирането на Борда и то само за обучение на курсисти и част от контролните органи.

Схемата за реален съвместен контрол на Продуктовия борд с държавния контролен орган, относно качеството на птичето месо и досега не проработи, съгласно изискванията на законодателството и практическото му приложение, поради същата причина – не осигурени бюджетни средства за командировки за изпълнение на дейността.

През 2018 г. са проведени четири заседания на УС, от които две съвместни с птици и зайци и едно по проблемите на зайцевъдството и едно организационно с птиците . Три от заседанията са проведени чрез неприсъствено присъствие(т.е. конферентна връзка) , съгласно чл. 37 ал. 5 от Устава на Борда.

До МЗХГ е направено предложение за промяна на текстовете за обучение на окачествители и контрол на качеството на месо от домашни птици, разфасовки и черен дроб (Наредба №32) и яйца за консумация (Наредба№ 1).

Имаме писмен отговор и уверението на зам. министър Янко Иванов за осъществяване на тези промени.

Обсъждана е промяна в УС на Устава на Борда за участието на държавните институции (Министерства) в УС, както и изменение и допълнение на оперативния план и приоритети на Продуктовия борд за периода 2018-2020 г.

През месец март се състоя среща с ръководството на МЗХГ относно информационната кампания на МЗХГ за разясняване на схемите за директните плащания и запознаване на земеделските производители с дейностите и изискванията, които следва да се спазват за получаване на финансово подпомагане.

През месец февруари се проведе разширено заседание с неprisъствено присъствие на УС и КС за насрочване на годишно събрание за 2018 г. на Борда с дата и дневен ред и приемане на годишните финансови отчети и проект на бюджет за 2018 г. както и анализ за състоянието на секторите.

През м.март се състоя организационна среща с Националната асоциация по зайцевъдство и нейни членове, на която се обсъдиха организационни и праткитечки въпроси касаещи развитие на зайцевъдството. Във връзка с полученото одобрение и разрешение на селекционните програми за дейност през 2017 г. на Асоциацията за основните породи Калифорнийски и Новозеландски за развитие на бройлерното зайцевъдство в страната, се обсъди въпроса за възможността за допълнително включване и на други по широко разпространени породи у нас в селекционната програма.

На разширено заседание през м. май на УС и КС се обсъдиха проблемите на птицевъдния бизнес и възможностите за по нататъшно субсидиране на птицевъдния сектор. Схемата за субсидиране в птицевъдния сектор, свързана с по-рестриктивно изпълнение на изискванията, относно отглеждането на птиците и хуманното отношение към тях, се реализира. За следващия период беше наложително да се приемат нови изисквания за подкрепа на сектора. Макар и трудно бяха приети предложените схеми за подпомагане като финансирането за 2018 г. беше осъществено.

На заседанието през м. май беше приет оперативния план и приоритети на Борда за периода 2018-2020 г. Бяха разгледани промяната на Устава и предложения за допълване на Управителния и Контролния съвет с нови членове. Прие се предложението да отпадне участието на представители на държавата в УС.

В зайцевъдството положително влияние оказва селекционната програма за дейността по селекция и развъждане на основните породи за бройлерно зайцевъдство- "Калифорнийски" и "Новозеландски", като в някои развъдни ферми бяха частично подновени мъжки зайци от националния генофонд.

От 2015 г. Продуктов борд за яйца птиче и заешко месо, като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, е номиниран и участва със свои представители в състава на комитета по наблюдение на ПРСР за програмния п НАЗ успя през 2017 г. да представи нужните документи и да получи разрешението от ДФ "Земеделие" за финансиране на развъдната дейност в рамките на асоциацията .

Независимо от редицата обективни и субективни фактори, считаме, че новото ръководство на НАЗ, съвместно със своите членове отглеждащи зайци за разплод, направиха всичко възможно за да се осъществи субсидирането на дейността на развъдната организация . По мярката за развитие на селските райони, за сдружаване и създаване на групи производители , което е една от положителните страни за възстановяване и окрупняване на производствените мощности на зайцепроизводителите, все още няма положителни резултати .

Недоверието между зайцепроизводителите е основна причина за това.

В опитите си за възстановяване и модернизиране на зайцевъдството и превръщането му от любителски сектор в пазарно ориентиран, част от ръководството на Зайцевъдната асоциация направи конкретни срещи с МЗХГ водещи фирми и институти от чужбина, като беше обсъден въпроса за внос на генетичен материал (мъжки разплодници) от двете основни породи .

Независимо от готовността на специалисти по програмта за развитие на селските райони да подпомогнат асоциацията документално, разяснявайки възможностите за субсидиране по мярката за създаване на групи производители, документи не се подадоха от страна на зайцепроизводителите.

Необходим е нов генетичен материал за създаване на бройлерни зайцеферми , който ще подобри ефективността и качеството при производство на заешко месо .

Зайцевъдната асоциация с помоща на Управителния съвет следва да се използва възможността за участие на млади фермери с проекти по мерките за ПРСР към ДФ Земеделие за 2018- 2020г. .

От обновения състав на УС и Контролен съвет се очаква да има добър синхрон със зайцепроизводителите за ефективно действие и положителни резултати.

III. Обучение, консултантска и контролна дейност

Тринадесет години ПБ за ЯПЗМ, организира и провежда курсове за окачествители на яйца за консумация , и за птиче месо, разфасовки, заготовки и субпродукти.

За този период ПБ е провел 25 курса за окачествители, от които 16 за яйца за консумация и 9 курса за птиче месо, разфасовки, заготовки и субпродукти. Общия брой на обучените получили свидетелства за окачествители е 323 бр. курсисти .

Провеждането на квалификационни курсове за окачествители на птиче месо и яйца, остава основен приоритет на Борда , което е свързано с предлагането на пазара на яйца , птиче месо, разфасовки, заготовки и черен дроб , съгласно законодателството в секторите яйца и птиче месо. Изискванията за предлагане на пазара на яйца за консумация, птиче месо, разфасовки, заготовки и субпродукти са въведени в националното ни законодателство чрез Наредбите № 1 /2008 г. и № 32/2006 г с няколко кратни изменения и допълнения (респективно 4 и 11 пъти), на основание промените в съответните Европейски регламенти 589/2008, 1234/2007 г. с Rg1308/2013 г.; 543/ 2008г., 546/2003 г и 504/2009 и влезлия в сила от 01.05.2010 г. регламент 1047/2009. Частична актуализация на програмите за обучение на окачествители на яйца и птиче месо е правена в зависимост от промените . Важна е промяната в Наредба № 1 от 2014 г.и 2015 г.с която стана задължително прилагане на механизизирано поставяне на кода на производителя върху яйцето.

През 2018 г. се проведе 1 курс за окачествители на яйца за консумация и 1 курс за птиче месо разфасовки, заготовки и черен дроб в които участваха 11 курсисти за яйца и 12 за птиче месо .Успоредно с редовните курсове се проведоха и опреснителни курсове на вече завършили курсисти преди повече от 5 години, като се акцентува преди всичко на промените в Законодателството през този период. Обучението се извърши на преференциални такси от 500 и 700 лв, като 4 броя курсисти (експерти към ПБ) преминаха опреснителен безплатен курс.

Както е известно окачествители за птицекланниците вече са обучени, с изключение на две, които работят в сивия сектор . Транжорните също нямат обучени окачествители с изключение на тези , които имат кланична дейност . В тази връзка се проведени срещи и разговори с БАБХ , с цел съдействие , относно изпълнение изискванията на наредба № 32 относно обучение на окачествители за транжорни.

БАБХ ни оказва съдействие като ни предостави координати на фирмите , които транжират птиче месо, но за съжаление резултати няма.

Считаме, че не е достатъчен контрола от страна на БАБХ на регионално ниво, като част от експертите на контролния орган все още считат , че транжорните не са длъжни да имат окачествители завършили квалификационен курс. Не се прилагат санкциите на Закона за прилагане на

обща организация на пазарите в ЕС, особено с промяната в новия регламент 1308.

В ретроспективен план по мярка 111 са проведени 6 курса по 3 за птицевъди и за зайцевъди, млади фермери, земеделски производители от 3 региона за Северна България. Курсовете са субсидирани от Европейски земеделски фонд за развитие на земеделските райони. Същите са проведени във вид на семинарни занятия след одобрен проект от Държавен фонд земеделие по мярка 111. Представени са всички документи и регистри в Държавен фонд земеделие. За всеки проведен курс са издадени брошури с материалите по обучението.

През 2018 г. са проведени 8 консултации с производители на яйца за консумация, птиче и заешко месо, и фирми от преработвателната промишленост, относно, реструктуриране, въвеждане на Европейските изисквания и стандарти, както и на фирми за биологично производство на яйца за консумация. Разяснени са им възможностите за субсидиране и кредитиране.

Бордът участва в 5 семинара и научно практически конференции организирани от Европейски информационен център, и в разяснителна кампания организирана от МЗХ Г относно изисквания за подаване на документи (заявления) за подпомагане през кампания 2018 г. Борда участва също в Бизнес форум организиран от Българска агенция за насърчаване на малките и средни предприятия и в икономически форум с участие на италианска бизнес делегация с възможност за съвместен бизнес с италиански фирми. Борда участва в семинари относно качество и безопасност на храните, добри хигиенни практики при хранителните продукти за износ, Европейско финансиране на сектора, прилагане на мерките за подпомагане към страните от ЕС.

От 2014 г. Продуктовия борд участва в работата на Комитета по наблюдение на Програмата за развитие на селските райони 2014 -2020 г. През 2018 г. Борда участва в 4 заседания като редовно е получавал протоколите от заседанията. През 2018 г. е приета индикативната годишна работна програма за 2019г. на ПРСР която се предлага за съгласуване и изменение на текста по мярка 14 "хумано отношение към животните", което касае само едрите и дребни преживни животни. В едно от заседанията по мярка 1- трансфер на знания и действия за осведомяване ПБ изпрати становище.

Борда взе участие в семинарни занятия организирани от Хранителната промишленост в дома на науката и техниката във връзка със стандартните GS1 в управлението на доставките – изпращане и получаване на стоки; и Европейски и световни предизвикателства за българските производители на храни и напитки.

Продуктов борд има добри комуникации с МЗХГ ,БАБХ , МИЕ, с държавни и общински структури, имащи отношение към секторите птици и зайци на национално и регионално ниво, както и с неправителствените организации от животновъдния и преработвателен сектор и приоритетно със Съюза на хранителната промишленост.

Представители на Борда участваха в национални симпозиуми с международно участие и мероприятия организирани от БАБХ , СХП, под патронажа на МЗХГ свързани с мерките и прилагане на законодателните изисквания при маркиране на хранителни продукти, със стандартни баркодове, хранителни добавки и тяхното регулиране.

Представители на Борда взеха участие в работни групи относно изменение и допълнение на Наредба 26 относно специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход в кланични пунктове и тяхното транспортиране и предлагане на пазара. Борда направи предложения за изменение и допълнение на Наредба 32 ;и Наредба № 1 Наредба 16, Наредба 4 и Закон за храните.

Въпреки контрола от страна на Агенцията по храните , по отношение на качеството на птичето месо, разфасовките и заготовките все още има пропуски. Изписването на съдържанието на етикетите от някой фирми не дава ясна картина по отношение на стандартите, определени със Закона за обща организация на пазарите в ЕС и не се прилагат санкциите определени по този закон.

При дискусия с курсисти и окачествители на птиче месо се установи, че информацията съдържаща се в етикетите не отразява изцяло изискуемата се задължителна информация. Считаме, че е наложително ново раазяснение на Наредбата за етикетиране и (Rg) регламент 1169/2011 г.

Във връзка със спазването на регламент 543/2008 и 1047/2009, Продуктовият борд, чрез уведомителни писма информира, всички свои членове от преработвателния сектор за предприемане на необходимите действия и въвеждане на ефективен самоконтрол.

В писмената информация бяха посочени всички основни изисквания на регламента. В тази посока Продуктовия борд през 2018 година организира опреснителни курсове и разясняване на изискванията на Регламентите на съвета , като информира своите членове за измененията и допълненията в нормативната база. Предвид на това, че е изминал период по голям от 5 години от завършването на квалификационен курс за окачествители на над 70% от работещите в сектора птиче месо се налага да се организират и провеждат опреснителни курсове за промените в законодателството и съответните наредби.

Контролът на качеството на птичето месо в предприятията /особено в транжорните/ следва да се преведе съгласно изискванията на Rg 543/2008 г., № 1234/2007, 1308/2013 г., 1047/2009 г., 1169 /2011 г. и регламент 1333/2008 г. касаещ употребата на хранителни добавки “хидроколоиди и овлажнители”.

Проверките, които касаят наблюдение на процеса на отцеждане на несвързаната вода по време на производствения цикъл /на всеки 8 ч. / са задължителни за всяка кланица. В тази посока текста в Наредба 32, следва да бъде коригиран. От 25 кланници излизащи на пазара - 2 кланници с транжорни все още нямат окачествители завършили курс.

Съгласно българското законодателство, назначените окачествители отговарят персонално за качеството на продукцията , следят за максимално допустимите стойности на несвързаната вода, като при отклонения и нарушения заедно със собственика носят наказателна отговорност, съгласно член 73 от ЗООЗП в ЕС.

Продуктивният борд продължи настойчиво да изисква спазване на правилата и предлагане на пазара на качествена и автентична птицевъдна продукция.

Представителите на Продуктивния борд включени като наблюдатели с право на съвещателен глас, към Комитета по наблюдение. Това е важна стъпка за информираност и реално участие на Борда, относно изменение механизма за условията и реда за избор на представители от бранша, имащи отношение към мерките на ПРСР 2016 -2020 г.

IV. Законодателна дейност, подготовка на програми, стратегии и изпълнявал целите и задачите за които е създаден, той не получи нужната и последователна подкрепа от страна на Държавата. От 10 години са отпаднали законовите преругативи на Борда включени в Закона за животновъдство, въз основа на който беше създаден и регистриран Продуктивния борд.

През тези години системно се организираха квалификационни курсове за окачествители на яйца за консумация и птиче месо, които бяха приоритет на **становища**. ериод 2015 г. - 2020 г., по споразумението за партньорство и финансиране от Европейските структурни и инвестиционни фондове . Със заповед от 21.04.2017 г. и в последствие през 2018 г. с нова заповед на Министъра на ЗХГ беше извършена актуализация на членове - наблюдатели и техните заместници в състава на Комитета за наблюдение на ПРСР 2014-2020 г. Беше изискана пълна официална информация за представителите одобрени от Борда и МЗХГ. Представители на Борда участваха в 4 проведени заседания през

2018 г. както и с определени становища относно разглежданите въпроси по програмата.

В началото на 2018г. с участие на Продуктовия борд се измени и допълни Закона за прилагане на обща организация на пазарите в Еврепоейския съюз в раздела “месо и яйца” съгласно Rg-1308 и Закона за храните . Нужно е отново да се преразгледат и синхронизират определени текстове в Наредбите в националното ни законодателство. В тази връзка се очаква да се променят някои текстове в раздела за обучение на окачествителите по Наредба № 32 за производство, окачествяване, съхранение и предлагане на пазара на птиче месо, разфасовки, заготовки и черен дроб в синхрон с Наредбата за етикетиране.

По предложение и настояване на Продуктовия борд следва да останат текстовете за участие в контрола върху окачесвителите , както и за обучението на окачествители на птиче месо, разфасовки, заготовки и субпродукти при предстоящата промяна на Наредба №32/2014 г. Надяваме се да се приемат текстовете така както са обсъдени и предложени.

Борда участва в работна група и със становище по отношение изменение и допълнение на Наредба №4 , 26/2010 г. за специфичните изисквания за директни доставки на малки количества суровини и храни от животински произход, както и Наредба № 16.

До МЗХГ и БАБХ са изпратени три писмени становища относно промени в законодателството за практическото му приложение върху контрола по цялата верига.

През годината са изготвени писмени становища, относно :

- гъстотата за отглеждане на бройлери – полезна площ.
- корекция на броя зайци отглеждани в стопанства, към които да не се прилагат изискванията на Наредба №44 .

Отново през 2018 г. проведена среща с МЗХГ и италиански инвеститори , относно използване на торова маса и отпадъчна био маса при производство на бройлерно и заешко месо, за производство на ел. енергия.

Постигнати са определени договорености , които следва да се продължат през 2019г.

Не може да не отчетем факта, че през 2018 г. представители от УС на Борда и Председателя се включиха активно и успяха да защитят допълнителни дейности за птицевъдството, които са нови и над изискванията за хуманно отношение при отглеждане на птиците. Изпратено е предложение до г-н Порожанов и Държавен фонд Земеделие, относно помоща за допълнителни поети ангажименти за хуманно отношение на птиците през 2018 г. както и за следващо субсидиране през 2019 г.

Тази помощ е от изключително значение за бранша.

Изпратените 2 сигнални записки, до МЗХГ относно ползване на офиса на бул. В. Левски № 106 независимо от решението на МС за 10 годишно безплатно използване на офиса, останаха без последствие и отговор както и на няколко кратните проведени разговори със зам. министъра .

Борда не ползва офиса с изключение на конферентната зала .

Дейността на Продуктовия борд, както през последните три години беше ограничена, в значителна степен, от финансовия ресурс, както и от редица обективни обстоятелства свързани , както с изпълнителния директор, така и с председателите на комисиите от които не постъпиха никакви предложения за разглеждане , както и от недостатъчната подкрепа и съдействие от страна на Управителния съвет.

Независимо от това , че през годината Продуктовия борд работи с ограничен състав , това не може да бъде оправдание за състоянието в което се намира / финансова необвързка и проблематичен офис/, но не може да продължава по този начин .

Полученият приход през годината е само от преведен членски внос от 7 фирми . Членове на УС не са платили членския си внос и ако не бяха осъществени квалификационни курсове, включително и опреснителни, нямаше да има средства за елементарна поддръжка на Борда.

Продуктовия борда не разполага със собствено имущество и през годината не е осъществявал стопанска дейност.

През 13 годишния период от създаването и развитието на дейността на ПБ, следва да подчертаем, че през последните 2 -3 години той се намира в изключително труден и тежък период.

Продуктовите бордове в страните членки на ЕС се ползват с подкрепата на своите държави, където им се възлагат определени задачи и съвместни дейности с държавните органи и институции, за което получават съответно финансиране.

Всичко това се случва поради факта, че със съответни законови уредби се регламентира дейността на Бордовете. У нас текстовете за Продуктовите бордове отпаднаха от Закона за животновъдство , където функциите им съвместно с държавните институции бяха подробно разписани както и подпомагането на дейността им от страна на държавата. През първата и втората година от създаването на ПБ обучението на окачествители в секторите птиче месо и яйца за консумация беше финансирано от държавния бюджет. След 2008 г. Борда не получава финансова подкрепа от страна на държавата, поради което не може да участва в контрола на качеството на продуктите на птици и зайци както и не използва държавен офис. Независимо от това , че в УС на Борда участваха

представители на държавата от три Министерства, като до сега той е и Продуктовия борз.

С тези курсове и малкия членски внос можеше да се организира макар и не много пълноценно дейността на Борда. До сега Борда се стараяше да изпълнява основните си уставни задължения, но тази дейност следва да бъде преосмислена, допълнена, както с ново съдържание за дейност, в която да бъдат включени млади амбициозни, знаещи и мошени специалности.

За стабилизиране работата на Борда, е нужно по позитивно отношение на членовете му, за да има по-добри реални резултати и съответно компетентно представителство пред националните и европейски институции.

За бъдещата дейност на Продуктовия борд е необходима по голяма ангажираност и отговорност от страна на членовете на Управителния и Контролния съвет, както и инициативност от страна на представителите на работните групи на отделните сектори и направления.

Може би е нужна нова стратегия и различен подход към дейностите преструктуриране и използване на настоящия опит на Европейските неправителствени структури (Продуктовите бордове) в обществена полза, както и използване на нови по млади специалисти, научни работници и фермери.

Нека бъдем позитивни и си пожелаем през 2019 г. превъзможване на пробелемите, по добри резултати както и по нататъчно стабилизиращо развитие на зайцевъдния и птицевъдния сектор.

